

HELYI TANTERV

TÖRTÉNELEM

KÖZÉP SZINTŰ ÉRETTSÉGIRE FELKÉSZÍTŐ FAKULTÁCIÓ 11-12. ÉVFOLYAM

A fakultációs képzés célja a tanulók középszintű érettségi vizsgára történő felkészítése, az alapórákban az alapvetően a középszintű vizsgára való felkészülés során megszerzett ismeretek elmélyítése közép szintű érettségi vizsga követelményeinek megfelelő kibővítése, a vizsga eredményes letételéhez szükséges kompetenciák megszerzése a 11-12. évfolyam során. A kerettanterv jellegéből fakadóan részben az általános iskolai, részben a középiskolai középszintű felkészítésre épül, annak kibővítése a középszintű ismeretanyaggal és a kerettantervhez nem igazított, 2017 óta érvényes érettségi emelt szintű követelményrendszer alapján.

Mivel a történelem érettségi vizsga követelményei az új NAT bevezetése ellenére nem változtak, s a 2017-től érvényes érettségi követelményrendszerben szereplő témakörök egy része nem található a kerettantervben, s mivel: „A középszintű érettségi vizsgán a számon kérhető évszámok, személyek, topográfiai adatok és fogalmak megegyeznek az alap- és középfokú történelem kerettantervek évszámokra, személyekre, topográfiai adataira és fogalmaira vonatkozó – az adott témakörhöz rendelhető – tantárgyi követelményeivel. a helyi tantervben a kerettantervből hiányzó vonatkozó adatok az előző tanterv megfelelő részei. Az érettségi követelménynek továbbra is része az új NAT-ban már ismét önálló tantárgyként szereplő állampolgári ismeretek, ennek tartalmi elemei is megjelennek a helyi érettségire felkészítő tárgyak tantervében.

A középiskolai emelt szintű érettségire felkészítő történelemtanítás jellegét tekintve forrás- és tevékenységközpontú. Olyan nevelő-oktató tevékenység, amelynek célja az általános történelmi műveltség kiterjesztése és elmélyítése, valamint a magasabb műveltség megalapozása. A történelmi tanulmányoknak jelentős szerepük van a tanulói személyiség fejlődésében, társadalmi cselekedeteik tudatosulásában. Fontos a történelmi eseményekben részt vevő egyének és csoportok nézeteinek és tetteinek megismerése, az ezek mögött húzódó motívumok, szándékok és élethelyzetek felismerése és megértése, a résztvevők felelősségének belátása.

Mivel az emelt felkészítő képzés a 11-12. évfolyamon történik, a két tanév tananyagbeosztása megfelel a kerettanterv 2-2 tanév egy egységben való kezelésének, így a 11. évfolyamon a 9-10. (kiegészítve a 12. évfolyam kevesebb óra száma miatt a dualizmus időszakával), míg a 12. évfolyamon a 11-12. évfolyam tananyaga kerül feldolgozásra

Az iskola és benne a történelemtanítás egyik fő feladata értékek közvetítése. Olyan alapvető normákról, értékekről van szó, mint a nemzeti azonosságtudat kialakítása a magyar történelem feldolgozásával; az európai és egyetemes demokratikus értékrend kialakítása az egyetemes történelem elemzésével. Kiemelt cél annak érzékeltetése, hogy a magyar nemzet történelme sokféle egyéb nemzetiség és etnikum együttműködésének az eredménye is. Nyitott, elfogadó gondolkodást kell kialakítani az eltérő kultúrák vonatkozásában a kisebbségek történelmének áttekintésével – beleértve a határon túli magyarság és a hazai nemzeti és etnikai kisebbségek múltját és jelenét is –, különös tekintettel a Kárpát-medencében együtt élő népekre. Cél továbbá a környezettudatosságra és fenntarthatóságra nevelés a környezet és a természet, valamint az ember kapcsolatának koronkénti bemutatásával.

A középiskolai történelemtanítás a források önálló feldolgozásán alapuló, elemzőjellegű, ami az összefüggések egyre önállóbb feltárását jelenti. Ugyanakkor törekedni kell a történelem élményszerű tanítására, közös feldolgozására, ami örömet és feladatokat jelent a diákok számára. Ehhez igénybe kell venni a hagyományos eszközök (tankönyvek, egyéb olvasmányok, térképek, audiovizuális anyagok stb.) mellett a média modern eszközeit

is (világháló, kép-, videó-, hangmegosztók, stb.).

Az ismeretátadással azonos súllyal kell kezelni a tanulói képességek – az ismeretszerzés, tanulás; a kritikai gondolkodás; a kommunikáció; valamint az időben és térben való tájékozódás – fejlesztését, melyet kellően változatos tevékenységformák biztosításával lehet a leghatékonyabban elérni. Ez azért is szükséges, hogy a tanulók képessé váljanak önálló ismeretek szerzésére, értelmezésére, azokkal kapcsolatban önálló vélemény megfogalmazására.

Fontos feladat a differenciált történelmi gondolkodás kialakítása, amely azonos események, történések különböző szempontú megközelítését jelenti. Hiszen minden történelmi esemény több szempontú, ennek megfelelően eltérő interpretációi is lehetnek. A tanulóknak ezeket kell felismerni és megérteni, azonosulni velük vagy elutasítani azokat, átlátva, hogyan éltek és gondolkodtak az adott kor emberei. Mindehhez szükséges a hagyományos politikatörténet feldolgozása mellett a társadalom-, művelődés- és mentalitástörténet megfelelő súlyú kezelése. Ehhez nyújt segítséget a közműveltségi tartalmak mellett megjelenő ismétlődő/visszatérő és hosszsmetszeti témák egy jelentős része.

Végző soron törekedni kell arra, hogy a tanulói tudás a tények ismeretén túl kiterjedjen a bővítésének igényére, az önálló tájékozódási és tanulási módszerek elsajátítására, a problémaérzékenységre és a kritikai gondolkodásra is. Ennek eléréséhez fontos feladat a különböző képességek – az ismeretszerzés, tanulás; a kritikai gondolkodás; a kommunikáció; valamint az időben és térben való tájékozódás – azonos súlyú fejlesztése, hogy ezek révén rendelkezzenek a tanulók a történelmi gondolkodás kialakításához szükséges alapokkal; birtokában legyenek alapvető történelmi tények ismeretének; tudják használni a szaknyelvet, értsék a történelmi fogalmakat; képesek legyenek ismereteiket szóban és írásban egyaránt előadni. Ugyanakkor követelmény az is, hogy a tanulók legyenek képesek értelmezni a történelmi múlt és a jelenkor társadalmi eseményeit, álláspontjukat pedig érvekkel alátámasztva tudják képviselni.

A tantervi táblázatok fejlesztési témák oszlopában az érettségi részletes követelményei és alattuk a NAT-kerettanterv e témaköröknek megfelelő altémakörei találhatóak. A második oszlopban a témakörökhöz tartozó fogalmak, adatok és lexikák szerepelnek. A harmadik oszlopban a témakörhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok találhatóak.

A történelemtanítás feladata a tanulók történelemszemléletének formálása, ugyanakkor a pluralizmus jegyében az alkotmányos alapelvekbe nem ütköző, eltérő szemlélet tiszteletben tartása is elengedhetetlen

A történelem tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanuló a történelemtanulás során különféle jellegű tudástartalmakkal és különböző típusú feladatokkal találkozik, amelyek megtanulásához, illetve elvégzéséhez különféle módszereket kell választania. A történelmi információk keresése és feldolgozása, a forráskritika, a következtetések levonása és egyéb gondolkodási műveletek közvetítő hatásuk révén általában fejlesztik a tanulási kompetenciákat. A történelmi értelmező kulcsfogalmak megértésén és állandó használatán keresztül a tanuló fejleszti a lényeges és kevésbé lényeges elemek megkülönböztetésének és rendszerezésének a tanulás során elengedhetetlenül fontos képességét.

A tanuló a történelemtanulás során megtapasztalja, hogy a történelemtudása az iskolán kívül, más élethelyzetekben, illetve a jelen társadalmi, gazdasági és politikai jelenségeinek megértéséhez és megítéléséhez is segítséget nyújt. Ez a tapasztalat – az iskolai történelemtanulás élményszerűsége mellett – erős ösztönzést adhat az élethosszig tartó tanulásra vagy legalábbis a történelmi és társadalmi kérdések iránti érdeklődésre.

Kommunikációs kompetenciák: A történelmi források feldolgozása a szövegértés fejlesztésének egyik hatékony módja. A tanuló a felmerülő történelmi problémákról beszélgetéseket folytat, érveket gyűjt, azokat írásban és szóban összefoglalja, digitális kommunikációs eszközök segítségével mutatja be. A különböző típusú, más-más korokból és eltérő társadalmi közegekből származó források feldolgozása pedig nagyban segíti a különféle kommunikációs környezetek (kontextusok) közötti magabiztos eligazodást.

Digitális kompetenciák: A történelem tanulása során a digitális eszközök etikus, felelősségteljes használatával a tanuló információkezelési és -feldolgozási készségei fejlődnek, ami elősegíti elemző és mérlegelő gondolkodása kialakulását és elmélyítését is, aminek része a megszerzett információk ellenőrzése, hitelességének vizsgálata. A történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálok, hang- és filmarchívumok és adatbázisok megismerése és használata, az itt talált források feldolgozása elengedhetetlen feltétele a korszerű történelemtanulásnak. A digitális információfeldolgozás, illetve a digitális kommunikáció fejlesztésének nagy szerepe van a közéleti tájékozódási készségek kialakításában, így a felelős és aktív állampolgárrá nevelésben.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló az információk, illetve a források feldolgozása során problémákat azonosít, magyarázatokat fogalmaz meg, kiemeli a lényegét, következtetéseket von le. A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejlődik az elemző, problémamegoldó gondolkodása. Mindezek együttesen segítik a differenciált történelmi gondolkodás kialakulását, melynek következtében a tanuló képessé válik események, folyamatok és jelenségek különböző szempontú megközelítésére, valamint bizonyos történések okainak és következményeinek több szempontú feltárására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló a különböző történelmi korok mindennapi életének vizsgálatával, az életmód változatos formáinak, valamint történelmi életutaknak és cselekedeteknek a megismerésével viszonyítási pontokat találhat, illetve követhető modelleket adaptálhat saját életútjának tervezéséhez és szervezéséhez. A tanulóban tudatosul, hogy nehéz élethelyzetekben is kialakíthatók cselekvési tervek, lehetőségek. Értékeli a válságos történelmi helyzetekben megnyilvánuló bátorság, kitartás, önfeláldozás, segítségnyújtás és szolidaritás követésre méltó példáit. A tanuló arra törekszik, hogy az emberi cselekedeteket, életutakat, élethelyzeteket, társadalmi folyamatokat és jelenségeket árnyaltan értelmezze. A társadalmakra, közösségekre jellemző magatartási és kommunikációs szabályok felismerése a tanuló alkalmazkodóképességét fejleszti.

A kreativitás a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A történelem tanulása során a tanuló megismeri az emberiség, a magyarság kulturális örökségének fő elemeit. Értékeli a kiemelkedő emberi alkotásokat és értelmezi azok technológiai, tudományos és művészeti szerepét. Az egyes történelmi korszakok áttekintése során felismeri az értékteremtő alkotások jelentőségét, és elemző gondolkodással feltárja azoknak az életmódra, a mindennapokra gyakorolt hatását.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló megismeri és értékeli az alkotó emberi tevékenységek változatos formáit. Értelmezi és elismeri a tudósok, kutatók és művészek teljesítményét. Büszke a magyar tudósok, művészek, sportolók és más értékteremtő, alkotó emberek kiemelkedő eredményeire, teljesítményeire. Az életmódtörténeti témakörök feldolgozása révén a tanuló felismeri, hogy a munkavégzés az egyén, a család és a társadalom létfenntartását biztosítja; belátja, hogy a munka sokszor küzdelmekkel jár, ugyanakkor személyiségépítő, társadalmi összetartozást is erősítő tevékenység. A történelmi korszakok jellegzetes, egyedi vagy kiemelkedő példái kiindulópontként szolgálnak a saját életút tervezésekor, akár a pályaválasztás során is.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK)

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- ismeri az ókori civilizációk legfontosabb jellemzőit, valamint az athéni demokrácia és a római állam működését, hatásukat az európai civilizációra;
- felidézi a monoteista vallások kialakulását, legfontosabb jellemzőiket, tanításaik főbb elemeit, és bemutatja terjedésüket;
- bemutatja a keresztény vallás civilizációformáló hatását, a középkori egyházat, valamint a reformáció és a katolikus megújulás folyamatát és kulturális hatásait; érvel a vallási türelem, illetve a vallásszabadság mellett;
- képes felidézni a középkor gazdasági és kulturális jellemzőit, világképét, meghatározó birodalmait, és bemutatni a rendi társadalmat;
- ismeri a magyar nép őstörténetére és a honfoglalásra vonatkozó tudományos elképzeléseket és tényeket, tisztában van legfőbb vitatott kérdéseivel, a különböző tudományterületek kutatásainak főbb eredményeivel;
- értékeli az államalapítást, valamint a kereszténység felvételének jelentőségét;
- felidézi a középkori magyar állam történetének fordulópontjait, legfontosabb uralkodóink tetteit;
- ismeri a magyarság törökellenes küzdelmeit, azok fordulópontjait és hőseit; felismeri, hogy a magyar és az európai történelem alakulását meghatározóan befolyásolta a török megszállás;
- be tudja mutatni a kora újkor fő gazdasági és társadalmi folyamatait, ismeri a felvilágosodás eszméit, illetve azok kulturális és politikai hatását, valamint véleményt formál a francia forradalom európai hatásáról;
- összefüggéseiben és folyamatában fel tudja idézni, miként hatott a magyar történelemre a Habsburg Birodalomhoz való tartozás, bemutatja az együttműködés és konfrontáció megnyilvánulásait, a függetlenségi törekvéseket és értékeli a Rákóczi-szabadságharc jelentőségét;
- ismeri és értékeli a magyar nemzetnek a polgári átalakulás és nemzeti függetlenség elérésére tett erőfeszítéseit a reformkor és az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc időszakában; a kor kiemelkedő magyar politikusait és azok nézeteit;
- fel tudja idézni az ipari forradalom szakaszait, illetve azok gazdasági, társadalmi, kulturális és politikai hatásait; képes bemutatni a modern polgári társadalom és állam jellemzőit és a 19. század főbb politikai eszméit, valamint felismeri a hasonlóságot és különbséget azok mai formái között.

Óraterv a helyi tantervhez 11–12. évfolyam, gimnázium középszintű érettségire felkészítő foglalkozásokhoz		
Tantárgyak	11. évf.	12. évf.
Történelem	2	2

A tervezett óraszámok javaslatok azoktól a szaktanár igény szerint szabadon eltérhet

A tanulók értékelése

Az egyéni értékelés különböző formái:

- Önálló, produktív írásbeli munka (pl. problémamegoldó vagy elemző esszé írása, házi dolgozat, projektmunka, elektronikus anyag, portfólió) készítése.
- Önálló szóbeli felelet (pl. tétel kifejtése, kiselőadás tartása).
- Pár- és csoportmunkában való részvétel (pl. disputa, vetélkedő, szerepjáték).
- Félévente legalább két témazáró feladatlap megírása.

A tanulók értékelésének főbb szempontjai:

- Aktivitás és részvétel a tanulói tevékenységek során.
- Szóbeli és írásbeli feleletek, beszámolók esetében az összefüggő, követhető, logikus gondolatmenetre és árnyalt fogalmazásra való törekvés.
- Képes-e önállóan felépíteni feleletét? Képes-e kérdéseket, releváns megállapításokat, következtetéseket megfogalmazni?
- Az általános és adott korszakhoz kapcsolódó történelmi fogalmak szakszerű és helyes használata.
- Történelmi események, jelenségek, folyamatok, személyek elhelyezése időben és térben,
- tájékozódás a történelmi térképen.
- Egyéni és csoportos képességfejlesztő feladatok (pl. szöveges forrás-, kép-, film-, ábra-, grafikon-, diagramelemzés) megoldása.
- Önálló ismeretszerzés, projektek bemutatók készítése.
- Az érettségi feladatlapok témakörökhöz kapcsolódó feladatainak megoldása.
- Tanórán kívüli információszerzés, pl. kutató- és gyűjtőmunka produktumainak bemutatása, tanulmányi kirándulásokról, múzeumlátogatásokról készült jegyzőkönyvek, élménybeszámolók tartása.

11.ÉVFOLYAM

Heti 2 óra (összesen 72 óra)

1. Az ókor és kultúrája

1.1. Poliszok ókori Hellaszban (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
1.1. Poliszok ókori Hellaszban: Az athéni demokrácia működése a Kr.e. 5. században Arisztokratikus köztársaság és demokrácia. Kleiszthenész és Periklész.	<i>Fogalmak:</i> városállam/polisz, arisztokrácia, démosz, demokrácia, népgyűlés, sztratégosz, cserépszavazás, rabszolga, <i>Személyek:</i> Kleiszthenész, Periklész, <i>Kronológia:</i> Kr. e. 776 az első feljegyzett olümpiai játékok, Kr. e. 508 Kleiszthenész reformjai, Kr. e. 5. sz. közepe az athéni demokrácia fénykora,	<ul style="list-style-type: none">– Az athéni demokrácia működésének bemutatása.– A Periklész-kori athéni demokrácia ellentmondásainak feltárása.– A demokrácia és a diktatúra összehasonlítása.– A demokrácia melletti érvek megfogalmazása.

Az athéni államszervezet és működése.	<i>Topográfia:</i> , <u>Athén</u> ,	– Az athéni demokrácia összehasonlítása a modern demokráciával.
---------------------------------------	-------------------------------------	---

1.2. Társadalmi és politikai küzdelmek az ókori Rómában (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
Julius Caesar egyeduralmi kísérlete. – Köztársaságból egyeduralom: Caesar	<u>rabszolga</u> , <u>patrícus</u> , <u>plebejus</u> , <u>consul</u> , <u>senatus</u> , <u>dictator</u> , <u>néptribunus</u> , <u>császár</u> , <u>amfiteátrum</u> , <u>gladiátor</u> , <u>provincia</u> , <u>légió</u> , <u>limes</u> , <u>polgárjog</u> . <i>Személyek:</i> <u>Julius Caesar</u> , <u>Augustus</u> . <i>Kronológia:</i> Kr. e. 44. Caesar halála, <i>Topográfia:</i> <u>Itália</u> , <u>Róma</u> , <u>Római Birodalom</u> ,	Caesar diktatúrája előzményeinek, okainak feltárása.

1.3. Az európai kultúra alapjai (6 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
A görög-római hitvilág. – Görög és római istenek.	<i>Személyek</i> <u>Zeusz</u> , <u>Pallasz Athéné</u> , <i>Topográfia:</i> <u>Olümpia</u>	– Az ókori civilizációk jelentőségének és kulturális hatásainak felismerése. – Az ókori civilizációk azonosítása térképen. – Az ókori civilizációk kulturális és vallási jellemzőinek bemutatása. A különböző civilizációk közötti különbségek azonosítása.
Az antikvitás kiemelkedő kulturális emlékei. – A görög anyagi kultúra öröksége. – A filozófia és a történetírás. – A görög embereszmény. – A hellenisztikus kultúra elterjedése. – Római városépítéset, amfiteátrumok, fürdők,	<i>Fogalmak:</i> , <u>filozófia</u> , <u>jósda</u> , <u>olümpiai játékok</u> , <u>városállam/polisz</u> , <u>arisztokrácia</u> , <u>démosz</u> , <u>amfiteátrum</u> , <u>gladiátor</u> , <u>provincia</u> , <u>légió</u> , <u>limes</u> ,. <i>Személyek:</i> <u>Platón</u> , <u>Arisztotelész</u> , <u>Hérodotosz</u> , <u>Nagy Sándor</u> , <u>Julius Caesar</u> , <u>Augustus</u> . <i>Kronológia:</i> , <u>Kr. e. 776 az első feljegyzett olümpiai játékok</u> , <u>Kr. e. 753 Róma alapítása a hagyomány szerint</u> , <i>Topográfia:</i> <u>Olümpia</u> , <u>Athén</u> , <u>Alexandria</u> , <u>Itália</u> , <u>Róma</u> , <u>Római</u>	– Az ókori civilizációk jelentőségének és kulturális hatásainak felismerése. – Az ókori civilizációk azonosítása térképen. – Az ókori civilizációk kulturális és vallási jellemzőinek bemutatása. A különböző civilizációk közötti különbségek azonosítása.

<p>vízvezetékek és utak.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A római jog néhány máig élő alapelve. – A Birodalom kiterjedése és a provinciák (Pannónia). <p>A latin nyelv és írás elterjedése.</p>	<p><u>Birodalom</u>, <u>Pannónia</u>, <u>Aquincum</u>, <u>Savaria</u>,</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fogalmak és adatok/Lexikák</p>	<p>Fejlesztési feladatok</p>
<p>A zsidó vallás fő jellemzői.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A zsidó monoteizmus 	<p><i>Fogalmak:</i> politeizmus, monoteizmus, zsidó vallás, Ószövetség/Héber Biblia, Tízparancsolat próféta, jeruzsálemi templom, diaszpóra, Messiás, <i>Személyek:</i> Ábrahám, <u>Mózes</u>, <i>Topográfia:</i> <u>Jeruzsálem</u>, Kánaán, Júdea, Izrael, Palesztina</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A zsidó és a keresztény vallások jellemzőinek összehasonlítása. – A vallások a mindennapi életre gyakorolt hatásainak megállapítása. – A zsidó-keresztény hagyományok európai kultúrára gyakorolt hatásának bemutatása. – Bibliai történetek, személyek felidézése. – Az Ószövetség történelmi szereplőinek, helyszíneinek azonosítása bibliai idézetek alapján.
<p>Témák</p>	<p>Fogalmak és adatok/Lexikák</p>	<p>Fejlesztési feladatok</p>
<p>A kereszténység kialakulása és főbb tanításai</p> <ul style="list-style-type: none"> – Jézus tanításai. – A páli fordulat. – Keresztény-üldözések, a kereszténység elterjedése a Római Birodalomban. – A Szentháromság-tan. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>Messiás</u>, <u>keresztény vallás</u>, <u>keresztség</u> és <u>úrvacsora</u>, apostol, misszió, Biblia, <u>Újszövetség</u>, evangélium, püspök, zsinat.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Jézus</u>, <u>Szent Péter</u> és <u>Szent Pál</u> apostolok, Constantinus</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>a keresztény időszámítás kezdete</u> (Kr. e. és Kr. u.), 313 a milánói rendelet, 325 a niceai zsinat.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Jeruzsálem</u>, Kánaán, Júdea, Izrael, Palesztina, <u>Betlehem</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A zsidó és a keresztény vallások jellemzőinek összehasonlítása. – A vallások a mindennapi életre gyakorolt hatásainak megállapítása. – A zsidó-keresztény hagyományok európai kultúrára gyakorolt hatásának bemutatása. – Bibliai történetek, személyek felidézése. – A kereszténység terjedésének végigkövetése térképen. – Jézus életével és a kereszténység terjedésével kapcsolatos filmek/filmrészletek, regények elemzése, értelmezése.

		– Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése bibliai témákról.
--	--	--

2. A középkor

2.1. Nyugat-Európa a kora középkorban (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A hűbériség és a jobbágyság jellemzői.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A hierarchikus világkép. – Az uralkodói hatalom és korlátai (hűbériség,). – Lovagi eszmény és lovagi kultúra. – A jobbágyok kötelességei és jogai. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>földesúr</u>, <u>jobbágy</u>, <u>robot</u>, <u>kiváltság</u>, <u>rend</u>, <u>lovag</u>, <u>nemes</u>, <u>feudalizmus</u>, <u>hűbériség</u>, <u>király</u>,</p> <p><i>Személyek:</i> Dózsa György.</p> <p><i>Kronológia:</i> 476–1492 <u>a középkor</u>,</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Anglia</u>, <u>Franciaország</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A középkor társadalmi, gazdasági, vallási és kulturális jellemzőinek bemutatása. – A társadalmi csoportok közötti jogi különbségek azonosítása. – Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása a középkor világáról. – A középkor társadalmi berendezkedése és a rendi szemlélet értelmezése. – A jobbágyság jogainak és kötelességeinek rendszerezése. – A lovagi életmód jellemzőinek azonosítása.
Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	
<p>Az uradalom és a mezőgazdasági technika.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az uradalom. – Az önellátástól az árutermelésig – . Éhínségek, járványok, felkelések . 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>uradalom</u>, <u>földesúr</u>, <u>majorság</u>, <u>jobbágy</u>, <u>robot</u>,</p> <p><i>Kronológia:</i>, 1347 a nagy pestisjárvány.</p>	

2.2. A középkori egyház (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A nyugati és a keleti kereszténység főbb jellemzői.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az egyházi hierarchia, az egyházi intézményrendszer. – Az egyházszakadás és a 11. századi reform. – Az eretnokség. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>pápa</u>, <u>érsek</u>, <u>cölibátus</u>, <u>szerzetes</u>, <u>bencés rend</u>, <u>ferences rend</u>, <u>eretnek</u>, <u>inkvizíció</u>, <u>kolostor</u>, <u>katolikus</u>, <u>szent</u>, <i>Személyek:</i> <u>Szent Benedek</u>, VII. Gergely, Assisi Szent Ferenc, Aquinói Szent Tamás,</p> <p><i>Kronológia:</i> 1054 az egyházszakadás,</p> <p><i>Topográfia:</i> Egyházi Állam,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása a középkor világáról. – A középkor társadalmi berendezkedése és a rendi szemlélet értelmezése. – Az egyház szerepének áttekintése a középkori Európában. – A középkori kolostori élet bemutatása képi vagy

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	szöveges források segítségével.
Hitélet és vallások (pl. keresztény, zsidó) – együttműködés és konfliktusok. – A kereszties hadjáratok eszméje.	<i>Fogalmak:</i> , kereszties hadjáratok, <i>Topográfia:</i> <u>Szentföld</u> .	– A nyugati és keleti kereszténység összehasonlítása. – antijudaista törekvések.

2.3. Az érett középkor Nyugat- és Közép-Európában (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
A középkori város és a céhes ipar. – A középkori város és lakói. – A város kiváltságai (magyar példák alapján). – A céhek. – A helyi és távolsági kereskedelem.	<i>Fogalmak:</i> <u>polgár</u> , <u>céh</u> . <i>Topográfia:</i> levantei kereskedelmi hálózat, Velence, Firenze, Hanza kereskedelmi hálózat,	– A középkor társadalmi, gazdasági, vallási és kulturális jellemzőinek bemutatása. – A társadalmi csoportok közötti jogi különbségek azonosítása. – Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása a középkor világáról. – A középkor társadalmi berendezkedése és a rendi szemlélet értelmezése. – A városok életének bemutatása képek, ábrák és szöveges források alapján, kitérve a zsidóság városiasodásban játszott szerepére, valamint az antijudaista törekvésekre. – A céhek működésének jellemzése források alapján.

2.4. Az iszlám vallás és az Oszmán Birodalom (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
Az iszlám vallás kialakulása és főbb tanítása – Mohamed tanításai és a Korán. – Az iszlám kultúra jellegzetességei. – Az Arab Birodalom és az arab hódítás. – Az arab hódítás feltartóztatása Európában: Poitiers, Bizánc.	<i>Fogalmak:</i> <u>iszlám</u> , <u>Korán</u> , kalifa. <i>Személyek:</i> <u>Mohamed</u> , <i>Kronológia:</i> 622 Mohamed Medinába költözése, 732 a poitiers-i csata. <i>Topográfia:</i> Konstantinápoly, Bizánci Birodalom, Mekka, Poitiers.	Az iszlám vallás és az arab terjeszkedés közötti összefüggések feltárása.

2.5 A középkor kultúrája (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
-------	-----------------------------------	------------------------------

<p>A román és gótikus építészeti; a reneszánsz kultúra.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Román és gótikus építészeti – európai és magyar példák. – A reneszánsz építészeti (európai és magyar példák). 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>román stílus</u>, <u>gótikus stílus</u>, <u>reneszánsz</u>,</p>	<p>–</p>
--	--	----------

3. A középkori magyar állam megteremtése és virágkora

3.1. A magyar nép története az államalapításig (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A magyar nép eredete, vándorlása és a honfoglalás.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az eredet kérdései, a nyelvészet, a régészet, a néprajz és a genetika eredményei. – A magyar törzsszövetség az Etelközben. – A honfoglalás okai és menete. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>finnugor</u>, <u>törzs</u>, <u>fejedelem</u>, <u>kabarok</u>, <u>vérszerződés</u>, <u>honfoglalás</u>, <u>kettős honfoglalás</u> elmélete, <u>avarok</u>, <u>rovásírás</u>, <u>székelyek</u>, <i>Személyek:</i> <u>Álmos</u>, <u>Árpád</u>, az <u>Árpád-ház</u>, <i>Kronológia:</i> <u>895 a honfoglalás</u>, <u>907 a pozsonyi csata</u>, <i>Topográfia:</i> <u>Etelköz</u>, <u>Vereckei-hágó</u>, <u>Kárpát-medence</u>,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyarság eredetére vonatkozó elméletek közötti különbségek megállapítása. – A mondák, a történeti hagyomány és a történettudomány eredményeinek megkülönböztetése. <p>A korai magyar történelmet és az Árpád-kort megjelenítő legfontosabb kulturális alkotások azonosítása.</p>

3.2. Az államalapítás és az Az Árpád-házi uralkodók kora (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Géza fejedelemsége és I. (Szent) István államszervező tevékenysége.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Géza és I. (Szent) István államszervező tevékenysége. – A földbirtokrendszer és a vármegyeszervezet. – Az egyházszerzés 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>vármegye</u>, <u>egyházmegye</u>, <u>érsekség</u>, <u>tized</u>, <u>nádor</u>, <u>ispán</u>, <u>kettős kereszt</u>, <i>Személyek:</i> <u>Géza</u>, <u>I. (Szent) István</u>, <u>Koppány</u>, <u>Szent Gellért</u>, <u>Szent Imre</u>, <i>Kronológia:</i> <u>997/1000–1038 I. (Szent) István uralkodása</u>, <i>Topográfia:</i> <u>Kárpát-medence</u>, <u>Pannonhalma</u>, <u>Esztergom</u>, <u>Székesfehérvár</u>,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Géza fejedelem, I. (Szent) István és IV. Béla uralkodásának jellemzése és értékelése. – A kereszténység felvétele és az államalapítás jelentőségének a felismerése. <p>A korai magyar történelmet és az Árpád-kort megjelenítő legfontosabb kulturális alkotások azonosítása.</p>

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák
<p>A tatárjárás és az ország újjáépítése IV. Béla idején.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Újjáépítés a tatárjárás után: IV. Béla. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>kunok</u>, <u>tatórok/mongolok</u></p> <p><i>Személyek:</i> <u>IV. Béla</u>, <u>Szent Margit</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1241–1242 a tatárjárás</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Vereckei-hágó</u>, <u>Kárpát-medence</u>, <u>Pannonhalma</u>, <u>Esztergom</u>, <u>Székesfehérvár</u>, <u>Buda</u>, <u>Muhi</u>, Erdély,</p>

3.3. Az Anjouk és Luxemburgi Zsigmond kora (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A középkori magyar állam megerősödése I. Károly idején.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A királyi hatalom újbóli megszilárdítása I. Károly idején. – A visegrádi királytalálkozó 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>aranyforint</u>, <u>regálé</u>, <u>kapuadó</u>, <u>kilenced</u>, <u>bandérium</u>, <u>perszonálunió</u>, <u>sarkalatos nemesi jogok</u>, <u>fő- és köznemes</u>, <u>szabad királyi város</u>, <u>bányaváros</u>, <u>mezőváros</u>,</p> <p><i>Személyek:</i> <u>I. (Anjou) Károly</u>, <u>I. (Nagy) Lajos</u>, <u>Luxemburgi Zsigmond</u>, <u>Hunyadi János</u>, <u>I. (Hunyadi) Mátyás</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1301 az Árpád-ház kihalása</u>, <u>1308. I. Károly uralkodásának kezdete</u>, <u>1335 a visegrádi királytalálkozó</u>,</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Visegrád</u>, <u>Lengyelország</u>, <u>Csehország</u>,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A 14–15. századi magyar uralkodók politikai pályájának felidézése. – Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása az egyes személyek cselekedeteiről, döntéseiről. <p>A 14–15. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása.</p>

3.4. A Hunyadiak (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Hunyadi Mátyás reformjai és külpolitikája.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Mátyás útja a trónig. – A központosított királyi hatalom. – Jövedelmek és kiadások. – Birodalomépítő tervek. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>rendkívüli hadiadó</u>, <u>füstpénz</u>, <u>fekete sereg</u>, <u>zsoldos</u>, <u>Corvina</u>,</p> <p><i>Személyek:</i> <u>I. (Hunyadi) Mátyás</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1458–90 Mátyás uralkodása</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Visegrád</u>, <u>Csehország</u>, <u>osztrák tartományok</u>, <u>Kolozsvár</u>,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A 14–15. századi magyar uralkodók politikai pályájának felidézése. – Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása az egyes személyek cselekedeteiről, döntéseiről. – A késő középkori magyar állam és az Oszmán Birodalom

<ul style="list-style-type: none"> – Aktív védelem a török ellen 		<p>Kenyérmező, <u>Oszmán Birodalom</u>.</p>	<p>főbb összecsapásainak felidézése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Annak értékelése, hogy az Oszmán Birodalom terjeszkedő politikája milyen hatást gyakorolt a magyar történelemre. – Mátyás hatalomgyakorlásának jellemzése. – A reneszánsz kultúra bemutatása Mátyás udvarában. <p>A 14–15. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása.</p>
---	--	---	---

4. Szellemi, társadalmi és politikai változások a kora újkorban (1492-1789)

4.1. A földrajzi felfedezések és következményei (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A földrajzi felfedezések és a kapitalista gazdaság jellemzői.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A portugál és spanyol felfedezések. – Az abszolutizmus – Az árforradalom. – A manufaktúrák. – Bankok és tőzsdék. 	<p><i>Fogalmak:</i> infláció, <u>manufaktúra</u>, tőke, <u>tőkés</u>, <u>bérmunkás</u>, <u>kapitalizmus</u>, <u>bank</u>, <u>tőzsde</u>, <u>részvény</u>, <i>Személyek:</i> <u>Kolumbusz Kristóf</u>, Vasco da Gama, Ferdinánd Magellán, Habsburg-dinasztia, V. Károly, , XIV. Lajos. <i>Kronológia:</i> 1492-től az újkor, <u>1492 Amerika felfedezése</u>, <i>Topográfia:</i> <u>Spanyolország</u>, <u>India</u>, <u>London</u>, <u>Párizs/Versailles</u>,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A felfedezők céljainak és útjainak bemutatása tematikus térképeken. – Információk gyűjtése a kialakuló világkereskedelem új útvonalairól, fontosabb termékeiről és szereplőiről. – Az új munkaszervezési formák bemutatása és összehasonlítása a céhes iparral.

4.2. Reformáció és katolikus megújulás (4 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A lutheri és kálvini reformáció.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A reformáció előzményei (humanizmus és az egyházi reform igénye). – Luther és Kálvin fellépése. – A protestáns egyházak megszerveződése 	<p><i>Fogalmak:</i>, <u>reformáció</u>, protestáns, <u>evangélikus</u>, <u>református</u>, anglikán, unitárius, <u>vallási türelem</u>, <u>ellenreformáció</u>, <u>katolikus megújulás</u>, <u>jezsuiták</u>, <u>barokk</u>. <i>Személyek:</i> <u>Luther Márton</u>, <u>Kálvin János</u>, Habsburg-dinasztia, V. Károly, Loyolai (Szent) Ignác, XIV. Lajos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – . – A reformáció okainak és következményeinek bemutatása. – A katolikus és a protestáns tanítások és egyházszerzet összehasonlítása. – A reformáció egyes irányzatai terjedésének nyomon követése térképen. – Vallás és politika összefonódásának felismerése.

és a protestantizmus elterjedése.	<i>Kronológia:</i> <u>1517 a reformáció kezdete</u> , 1545 a tridenti zsinat megnyitása, <i>Topográfia:</i> <u>Spanyolország</u> ,	– A katolikus egyház megújulási törekvései és a barokk művészet jellemzői közötti párhuzam felismerése
Témák		
A katolikus megújulás. – A katolikus megújulás Európában		
Témák		
A barokk stílus jellemzői. – A barokk Európában		

4.3. Alkotmányosság és abszolutizmus a 17-18. században (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
Az alkotmányos monarchia jellemzői Angliában. – A parlamentáris rendszer: parlament és kormány. – A felvilágosodás államelméletei.	<i>Fogalmak:</i> jogegyenlőség, <u>hatalmi ágak megosztása</u> , népfelség, társadalmi szerződés, <u>alkotmány</u> , alkotmányos monarchia, <u>miniszterelnök</u> , felelős kormány, <u>cenzus</u> , <u>általános választójog</u> , <i>Személyek:</i> , Charles Louis Montesquieu, <i>Kronológia:</i> 1689 a Jognyilatkozat, <i>Topográfia:</i> <u>Nagy-Britannia</u>	– – A felvilágosodás államelméleteinek összehasonlítása különböző szempontok alapján. – A brit államszervezetet bemutató ábrák értelmezése. – Az Emberi és polgári jogok. A forradalmi gondolat és a legitimitás eszméjének értelmezése, azonosítása

4.4. A felvilágosodás kora (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
A felvilágosodás eszmerendszere és főbb képviselői források alapján. – Tapasztalat és értelem – a felvilágosodás új világképe. –	<i>Fogalmak:</i> <u>felvilágosodás</u> , <i>Személyek:</i> Nikolausz Kopernikusz, Isaac Newton, Rousseau, Adam Smith, <i>Kronológia:</i> . <i>Topográfia:</i> <u>Nagy-Britannia</u> , <u>Amerikai Egyesült Államok</u> , <u>Párizs</u> ,	– A középkor és a felvilágosodás világképének összehasonlítása.

5. Magyarország a kora újkorban (1490-1790)

5.1. Az ország három részre szakadása és az országrészek berendezkedése (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
A mohácsi vész és az ország három részre szakadása. – A mohácsi csata és közvetlen	<i>Fogalmak:</i> rendi országgyűlés,	– A török hadjáratoknak és az ország három részre szakadásának bemutatása térképeken.

előzményei, a kettős királyválasztás. – Az ország három részre szakadása.	<i>Személyek:</i> I. Szulejmán, II. Lajos, (Szapolyai) János, I. Ferdinánd, <u>Dobó István</u> , Zrínyi Miklós (a szigetvári hős)	– A végvári élet felidézése különböző források (képek, irodalmi alkotások és filmek) alapján. – A három részre szakadt ország gazdasági lehetőségeinek és szerepének értelmezése adatok, grafikonok, diagramok alapján.
Témák	<i>Kronológia:</i> <u>1526 a mohácsi csata</u> , <u>1541 Buda eleste</u> , <u>1552 Eger védelme</u> , 1566 Szigetvár eleste,	– A török hódoltság hosszú távú hatásainak azonosítása. A 16-17. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása
A várháborúk (1541-1568). – A várháborúk és az új végvárrendszer.	<i>Topográfia:</i> <u>Mohács</u> , <u>Kőszeg</u> , <u>Eger</u> , <u>Szigetvár</u> ,.	

5.2. Az Erdélyi Fejedelemség virágkora (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
Erdély sajátos etnikai és vallási helyzete – A reformáció eredményei Magyarországon – Etnikai sokszínűség és vallásbéke Erdélyben.	<i>Fogalmak:</i> , rendi országgyűlés, <u>reformáció</u> , protestáns, <u>evangélikus</u> , <u>református</u> , unitárius, <u>vallási türelem</u> , <u>ellenreformáció</u> , <u>katolikus megújulás</u> , <u>jezsuiták</u> , <u>barokk</u> . <i>Személyek:</i> Apáczai Csere János,., Báthory István, <u>Bocskai István</u> , <u>Bethlen Gábor</u> , <i>Kronológia:</i> 1568 a tordai határozat, <i>Topográfia:</i> <u>Erdélyi Fejedelemség</u> , Gyulafehérvár,	– . – A reformáció okainak és következményeinek bemutatása. – A katolikus és a protestáns tanítások és egyházszerkezet összehasonlítása. – A reformáció egyes irányzatai terjedésének nyomon követése térképen. – Vallás és politika összefonódásának felismerése. – Az erdélyi vallási türelem szerepének és jelentőségének felismerése. A katolikus egyház megújulási törekvései és a barokk művészet jellemzői közötti párhuzam felismerése – A három részre szakadt ország gazdasági lehetőségeinek és szerepének értelmezése adatok, grafikonok, diagramok alapján. A 16-17. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása
Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
A hazai reformáció és a barokk kulturális hatásai	<i>Fogalmak:</i> <u>reformáció</u> , protestáns, <u>evangélikus</u> , <u>református</u> , , unitárius, <u>vallási türelem</u> , <u>ellenreformáció</u> , <u>katolikus megújulás</u> , <u>jezsuiták</u> , <u>barokk</u> .	– A reformáció okainak és következményeinek bemutatása.

<ul style="list-style-type: none"> - A reformáció eredményei Magyarországon 	<p><i>Személye:</i> <u>Károli Gáspár</u>, <u>Pázmány Péter</u>, Apáczai Csere János,.</p> <p><i>Kronológia:</i></p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Sárospatak</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - A katolikus és a protestáns tanítások és egyházszervezet összehasonlítása. - A reformáció egyes irányzatai terjedésének nyomon követése térképen. - Vallás és politika összefonódásának felismerése. - Az erdélyi vallási türelem szerepének és jelentőségének felismerése. <p>A katolikus egyház megújulási törekvései és a barokk művészet jellemzői közötti párhuzam felismerése</p>
--	--	--

5.3. A török kiűzése és a Rákóczi-szabadságharc (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A Rákóczi-szabadságharc okai, főbb eseményei és eredményei.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Magyarország a Habsburg Birodalomban. - A szabadságharc okai és céljai. - A szabadságharc politikai és katonai fordulópontjai. - A szatmári béke kompromisszuma 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>kuruc</u>, <u>labanc</u>, <u>szabadságharc</u>, trónfosztás, amnesztia,</p> <p><i>Személyek:</i> <u>II. Rákóczi Ferenc</u>,</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1703–1711 a Rákóczi-szabadságharc</u>, 1711 a szatmári béke,</p> <p><i>Topográfia:</i> Határőrvidék, Poroszország.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - A Rákóczi-szabadságharc céljainak és eredményeinek összevetése. - A szabadságharc katonai történetének felidézése térképek, képek és szöveges források segítségével. - Magyarország újránépesülésének és a folyamat eredményének értelmezése tematikus térképek segítségével. - A 18. századi Magyarország legfőbb kulturális eredményeinek azonosítása

5.4. Magyarország a 18. századi Habsburg Birodalomban (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Demográfiai és etnikai változások a 18. században.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A belső vándorlás, a szervezett betelepítés és az öntevékeny betelepülés. - A többnyelvű és többvallású ország. - Gazdaság és életmód 	<p><i>Fogalmak:</i> felvilágosult abszolutizmus, kettős vámhatár, úrbéri rendelet, Ratio Educationis, türelmi rendelet, nyelvrendelet.</p> <p><i>Személyek:</i>, <u>Mária Terézia</u>, II. József.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1740–1780 Mária Terézia uralkodása, 1780–1790 II. József uralkodása.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Magyarország újránépesülésének és a folyamat eredményének értelmezése tematikus térképek segítségével. - A felvilágosult abszolutizmus eszmei és politikai hátterének, valamint eredményeinek azonosítása. - Mária Terézia és II. József politikájának összehasonlítása. - II. József személyiségének bemutatása, uralkodásának mérlege, értékelése.
Témák		

<p>Mária Terézia és II. József reformjai.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A Pragmatica Sanctio. – A felvilágosult abszolutizmus céljai. – Mária Terézia: együttműködés és reform. – II. József reformpolitikája és kudarca 	<p><i>Topográfia:</i> Határőrvidék, Poroszország</p>	<p>A 18. századi Magyarország legfőbb kulturális eredményeinek azonosítása.</p>
---	--	---

6. A polgári átalakulás, a nemzetállamok és az imperializmus kora (1789-1914)

6.1. A francia forradalom eszméi és a napóleoni háborúk (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Az Emberi és polgári jogok nyilatkozatának alapkérdései.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A forradalom kitérése és az Emberi és polgári jogok nyilatkozata. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>felvilágosodás</u>, <u>jogegyenlőség</u>, <u>hatalmi ágak megosztása</u>, népfelség, társadalmi szerződés, <i>Személyek:</i> Jean-Jacques Rousseau,. <i>Kronológia:</i>, <u>1789 a francia forradalom</u>, <i>Topográfia:</i> Párizs,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az Emberi és polgári jogok nyilatkozatában megjelenő felvilágosult elvek azonosítása. <p>A forradalmi gondolat és a legitimitás eszméjének értelmezése, azonosítása.</p>

6.2. A 19. század eszméi és a nemzetállami törekvések Európában (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A korszak főbb eszmeáramlatainak (liberalizmus, nacionalizmus, konzervativizmus és szocializmus) jellemzői.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Liberalizmus: jogegyenlőség és alkotmányosság. – Nacionalizmus: nemzetépítés és nemzetállam. – Konzervativizmus: szerves reform és a forradalom elutasítása – Szocializmus: társadalmi egyenlőség és tulajdonviszonyok. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>liberalizmus</u>, <u>nacionalizmus</u>, nemzetállam, <u>konzervativizmus</u>, , polgári állam, szakszervezet, társadalombiztosítás, monopólium, <u>szocializmus</u>, szociáldemokrácia, <u>kommunizmus</u>, <u>keresztényszocializmus</u>, proletárdiktatúra, osztályharc, cionizmus, emancipáció. <i>Személyek:</i> <u>Karl Marx</u>. <i>Kronológia:</i> <i>Topográfia:</i> <u>Németország</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A 19. század politikai eszméinek azonosítása szöveges források alapján. – A nemzetállam fogalmának értelmezése politikai, gazdasági és kulturális szempontokból. – A polgári állam feladatköreiből és eredményeinek azonosítása. – A kommunista, a szociáldemokrata és a keresztényszociális eszmék azonosítása és összehasonlítása.

<ul style="list-style-type: none"> – A Kommunista kiáltvány. – Szakszervezetek és munkáspártok. – Szociáldemokrácia és kommunizmus. – Keresztényszocializmus 		
--	--	--

6.3. Gyarmati függés és harc a világ újrafelosztásáért (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A szövetségi rendszerek kialakulása.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Nagyhatalmi érdekek és konfliktusok. – Az Osztrák-Magyar Monarchia helyzete – balkáni konfliktusok 	<p>Fogalmak: nagyhatalom, hármasszövetség, antant, keleti kérdés.</p> <p><i>Személyek:</i> III. Napóleon, Bismarck, Viktória királynő, <i>Topográfia,</i> Német Császárság, Szezi-csatorna, Elzász-Lotaringia, Balkán.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1871 (a Német Császárság létrejötte), 1882 (a hármasszövetség megalakulása), 1907 (a hármasszövetség antant létrejötte).</p>	<p>A gyarmati terjeszkedést, valamint az első világháború előtti feszültségeket bemutató ábrák, térképek és adatsorok elemzése, értelmezése</p> <p>. Látja az első világháború kirobbanásához vezető okokat, és azok komplex jellegét.</p> <p>Felismeri, hogy a korábban kialakult nagyhatalmi egyensúly felbomlása, a gyarmatokért való versengés, a létrejövő katonai szövetségek, a fegyverkezési verseny és a megoldatlan balkáni helyzet együttesen vezetett a háborúhoz</p>

6.4. Az ipari forradalom hullámai és hatásai (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Az ipari forradalmak legjelentősebb területei (könnyűipar, nehézipar, közlekedés), néhány találmánya és a gyáripar kezdetei.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az első hullám: textilipar, bányászat, kohászat. – A közlekedés forradalma. – A második hullám: elektronika és vegyipar. 	<p><i>Fogalmak:</i> ipari forradalom, <u>munkanélküliség</u>, <u>tömegtermelés</u>, szegregáció.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>James Watt</u>, <u>Thomas Edison</u>, Henry Ford.</p> <p><i>Topográfia:</i> Manchester, New York.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az iparosodás hullámainak azonosítása és összevetése. – Egy ipari nagyváros életkörülményeinek jellemzése. – Az ipari forradalmak ökológiai következményeinek azonosítása. <p>A 19. századi demográfiai változások okainak feltárása</p>

<ul style="list-style-type: none"> – A gyár és a futószalag. – Az ipari forradalmak társadalmi és környezeti hatásai 		
--	--	--

7. A polgárosodás kezdetei és kibontakozása Magyarországon (1790-1914)

7.1. A reformkor (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A reformkor fő kérdései, Széchenyi és Kossuth reformprogramja.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A Habsburg Birodalom és Magyarország.. – A reformkori Pest-Buda. <p>A nyilvánosság megteremtése, politika és kultúra.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A jobbágykérdés: örökváltás, kárpótlás. – A polgári alkotmányosság kérdése. – Széchenyi és Kossuth programja és vitája 	<p><i>Fogalmak:</i>, érdekegyesítés, <u>közteherviselés</u>, <u>jobbágyfelszabadítás</u>, örökváltás.</p> <p><i>Személyek:</i> József nádor, Klemens Metternich, Wesselényi Miklós, <u>Széchenyi István</u>, Kölcsey Ferenc, <u>Deák Ferenc</u>, <u>Kossuth Lajos</u>, Ganz Ábrahám.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1830–1848 a reformkor</u>, 1830 a Hitel megjelenése, 1844 törvény a magyar államnyelvről.</p> <p><i>Topográfia:</i> Pest-Buda.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A jobbágykérdés és megoldási javaslatainak értelmezése szövegek és adatok alapján. – A polgári alkotmányosság programjának bemutatása politikai írások, országgyűlési felszólalások és ábrák alapján. – Széchenyi és Kossuth társadalmi háttérének, egyéniségének, álláspontjának és eredményeinek összevetése. – A nemzeti kultúra és a kor politikai törekvései közötti kapcsolatok azonosítása példák alapján. <p>A reformkor legfőbb kulturális eredményeinek, alkotásainak azonosítása különböző típusú források alapján.</p>

7.2. Forradalom és szabadságharc (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<ul style="list-style-type: none"> – Az európai forradalmi hullám és március 15. – Az első magyar polgári alkotmány: az áprilisi törvények. 	<p><i>Fogalmak:</i> márciusi ifjak, <u>sajtószabadság</u>, <u>cenzúra</u>, áprilisi törvények, népképviselői <u>országgyűlés</u>, politikai nemzet, <u>nemzetiség</u>, <u>honvédség</u>, Függetlenségi nyilatkozat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – elképzeléseknek, a forradalom követeléseinek és az áprilisi törvényeknek az összehasonlítása. – A forradalom eseményeinek felidézése források segítségével.

– A Batthyány-kormány tevékenysége.	<p>Személyek: Petőfi Sándor, <u>Batthyány Lajos</u>, <u>Görgei Artúr</u>, <u>Bem József</u>, <u>Klapka György</u>, <u>Ferenc József</u>, Julius Haynau.</p> <p>Kronológia: <u>1848. március 15. a pesti forradalom</u>, 1848. április 11. az áprilisi törvények, 1848. szeptember 29. a pákozdi csata, 1849. április–május a tavaszi hadjárat, 1849. április 14. a Függetlenségi nyilatkozat, 1849. május 21. Buda visszavétele, 1849. augusztus 13. a világosi fegyverletétel, <u>1849. október 6. az aradi vértanúk és Batthyány kivégzése.</u></p> <p>Topográfia: <u>Pákozdi</u>, <u>Debrecen</u>, <u>Isaszeg</u>, <u>Világos</u>, <u>Komárom</u>, <u>Arad</u>.</p>	– A szabadságharc néhány döntő csatájának bemutatása térképek, beszámolók alapján.
Témák		– A szabadságharc néhány kiemelkedő szereplőjének, illetve vértanújának bemutatása.
A szabadságharc főbb katonai és politikai eseményei.		– A forradalom és a szabadságharc eredményeinek értékelése. A magyar forradalom és szabadságharc elhelyezése az európai környezetben.
– Harc a dinasztíával és a vele szövetségesekkel.		
– A tavaszi hadjárat.		
– A Függetlenségi nyilatkozat, kísérlet az önálló állam megteremtésére.		
– A szabadságharc leverése és a megtorlás.		

7.3. A kiegyezés és a dualizmus (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
A kiegyezéshez vezető út.	<p>Fogalmak: emigráció, passzív ellenállás, <u>kiegyezés</u>, <u>közös ügyek</u>, <u>közjogi kérdés</u>, <u>húsvéti cikk</u>, <u>dualizmus</u>, <u>nyílt és titkos szavazás</u>, Szabadelvű Párt, Függetlenségi Párt, Magyarországi Szociáldemokrata Párt</p> <p>Személyek: <u>Andrássy Gyula</u>, <u>Eötvös Józse</u>, <u>Tisza Kálmán</u>, <u>Wekerle Sándor</u>, <u>Tisza István</u> f,</p> <p>Kronológia: 1848/1867–1916 <u>Ferenc József uralkodása</u>, <u>1867 a kiegyezés</u>,.</p> <p>Topográfia: <u>Budapest</u>, <u>Osztrák-Magyar Monarchia</u>, <u>Fiume</u>.</p>	<p>– A kiegyezés értékelése egykorú szempontok szerint, illetve másfél évszázados történelmi távlat nézőpontjából.</p> <p>– A dualizmus államszervezetét bemutató ábra értelmezése.</p> <p>– A dualizmus kora kiemelkedő szereplői életútjának áttekintése, értékelése.</p>
– A kiegyezés és okai.		
Témák		
A kiegyezés tartalma és értékelése.		
– A közös ügyek rendszere.		
– A magyar államszervezet.		
– A pártrendszer, a választójog és a véderőviták		

7.4. Társadalmi és gazdasági változások a dualizmus korában (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
Gazdasági változások a dualizmus korában	<p>Fogalmak, népszerűrobbanás, urbanizáció, kivándorlás, dzsentr, népoktatás, <u>Millennium</u>, asszimiláció, autonómia.</p> <p>Személyek, <u>Eötvös József</u>, <u>Baross Gábor</u>, <u>Weiss Manfréd</u>.</p>	<p>– A dualizmus kori nemzeti kérdés elemzése szöveges források, adatsorok és etnikai térképek segítségével.</p>
– A gazdasági kiegyezés.		
– A vasútépítés.		
– Állami gazdaságpolitika.		

<ul style="list-style-type: none"> – Mezőgazdaság és élelmiszeripar. – Modernizálódó ipar. 	<p><i>Kronológia:</i> 1868 a horvát-magyar kiegyezés, a nemzetiségi törvény, a népiskolai törvény, <u>1896 a Millennium</u> autonómia..</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A dualizmus kori társadalmi és gazdasági változások elemzése, értékelése adatsorok, szöveges és képi források segítségével.
<p>Témák</p>	<p><i>Topográfia:</i> <u>Budapest, Osztrák-Magyar Monarchia, Fiume.</u></p>	
<p>A magyar polgárosodás társadalmi, gazdasági jellegzetességei, sajátosságai</p> <ul style="list-style-type: none"> – Demográfiai robbanás és urbanizáció. – Kivándorlás Európából és Magyarországról. – A földkérdés és a vidék. <ul style="list-style-type: none"> – Oktatás és kultúra. – Életmód és szórakozás 		<ul style="list-style-type: none"> – A dualizmus legkiemelkedőbb gazdasági és kulturális teljesítményeinek azonosítása különböző forrásokban. <p>A zsidók és németek szerepe a polgárosodásban</p>
<p>Témák</p>		
<p>Népek, nemzetiségek (pl.: zsidók, németek) szerepe a modernizációban</p> <ul style="list-style-type: none"> – A politikai nemzet koncepciója. – A horvát-magyar kiegyezés és a nemzetiségi törvény. – Asszimiláció és anyanyelvhasználat. – Autonómiatörekvések és irredenta mozgalmak. – Cigányok/romák a dualizmus kori Magyarországon 		
<p>Témák</p>		
<p>Etnikai viszonyok és a nemzetiségi kérdés a dualizmus korában.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A politikai nemzet koncepciója. – A horvát-magyar kiegyezés és a nemzetiségi törvény. 		

<ul style="list-style-type: none"> – Asszimiláció és anyanyelvhasználat. – Autonómatörekvések és irredenta mozgalmak 		
--	--	--

12.ÉVFOLYAM

Heti 2 óra (összesen évi 62 tanóra)

8. A világháborúk kora (1914-1945)

8.1. Az első világháború és következményei (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Az első világháború (hadviselő, frontok, a háború jellege). Az első világháborút lezáró békerendszer.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A hadviselő felek és a frontok – Az állóháború és az anyagcsata. – A hadigazdaság és a háborús propaganda. – A hagyományos világrend felbomlása. – A nők helyzeténe – A nagyhatalmi érdekek érvényesítése: az új világrend kialakítása. – Az önrendelkezés elve és a hatalmi érdekek gyakorlata. – Jóvátétel, hadseregkorlátozás, határváltozások. – A szétszabdalt közép-európai régiók megváltozása 	<p><i>Fogalmak:</i> villámháború, <u>front</u>, <u>állóháború</u>, <u>hátország</u>, <u>antant</u>, <u>központi hatalmak</u>, hadigazdaság, hadifogság.</p> <p><i>Személyek:</i> II. Vilmos, II. Miklós, IV. Károly.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1914. június 28. a szarajevói merénylet, <u>1914–1918 az első világháború</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Brit Birodalom</u>, <u>Szarajevó</u>, <u>Doberdó</u>, <u>Románia</u>, <u>Szerbia</u>, <u>Olaszország</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A gyarmati terjeszkedést, valamint az első világháború előtti feszültségeket bemutató ábrák, térképek és adatsorok elemzése, értelmezése. – Az első világháború frontjainak azonosítása, bemutatása térképeken. – Az első világháború jellegzetességeinek azonosítása ábrákon, adatsorokon, képi és szöveges forrásokban. – A front és a hátország körülményei, valamint a háború okozta szenvedések felidézése korabeli beszámolók, emlékiratok, naplók alapján. – A háború kimenetelének értékelése a két hatalmi tömb erőviszonyainak és lehetőségeinek tükrében. <p>A nagy háború világpolitikára gyakorolt hosszú távú következményeinek felismerése</p>

8.3. A fasizmus és a nemzetiszocializmus (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A náci Németország legfőbb jellemzői.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A nemzetiszocialista ideológia és mozgalom. – A totális állam kiépítése. – A terror eszközei. – Terjeszkedés a háború előtt 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>totális állam</u>, többpártrendszer, egypártrendszer, <u>nemzetiszocializmus</u>, fajelmélet, <u>antiszemitizmus</u>, Führer, SS, Anschluss.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Adolf Hitler</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1933 a náci hatalomátvétel</u>, 1938 az Anschluss, a müncheni konferencia.</p> <p><i>Topográfia:</i> Berlin</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A nemzetiszocialista Németország működésének bemutatása és értelmezése szöveges, képi források, adatsorok és ábrák segítségével. <p>A totális diktatúrák ideológiáinak és működésének összehasonlítása, érvelés a totális diktatúrák ellen</p>

8.4. A kommunista diktatúra (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A kommunista ideológia és a sztálini diktatúra a Szovjetunióban</p> <ul style="list-style-type: none"> – A totális diktatúra és a pártállam kiépítése. – A tervgazdaság és a kollektivizálás. – A terror eszközei és áldozatai. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>totális állam</u>, többpártrendszer, egypártrendszer, <u>személyi kultusz</u>, koncepciók per, <u>GULAG</u>, holodomor, államosítás, kollektivizálás, kulák, <u>tervgazdaság</u>, <u>piacgazdaság</u>, <i>Személyek:</i> <u>Joszif V. Sztálin</u></p> <p><i>Kronológia:</i> 1922 a Szovjetunió létrejötte, <i>Topográfia:</i> <u>Szovjetunió</u>, Kolima-vidék, Leningrád (Szentpétervár), Moszkva,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A sztálini Szovjetunió működésének bemutatása és értelmezése szöveges, képi források, adatsorok, ábrák segítségével. <p>A totális diktatúrák ideológiáinak és működésének összehasonlítása, érvelés a totális diktatúrák ellen</p>

8.5. A második világháború (5 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A világháború előzményei, kitörése és jellemzői.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Közép-Európa felosztása (Molotov-Ribbentrop paktum): német és szovjet megszállás. – A villámháború és következményei. – Háborús bűnök és a polgári lakosság elleni terror. – Az ellenállás formái. 	<p><i>Fogalmak:</i> Molotov–Ribbentrop-paktum, <u>tengelyhatalmak</u>, <u>szövetségesek</u>, <u>totális háború</u>, , , partizán, Vörös Hadsereg, jaltai konferencia, háborús bűn, <u>malenkij robot</u>.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Franklin D. Roosevelt</u>, <u>Winston Churchill</u>, Charles de Gaulle,</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1939–45 a második világháború</u>, 1939. szeptember 1. Lengyelország lerohanása, 1940 a második bécsi döntés,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A tengelyhatalmak 1939 előtti terjeszkedésének végigkövetése és értelmezése térkép alapján. – A második világháború főbb eseményeinek azonosítása térképeken. – A második világháború jellegzetességeinek bemutatása ábrák, adatsorok, képi és szöveges források alapján..

– A háború utáni számonkérések és a nürnbergi per		
Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A holokauszt.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az „Endlösung” programja, a Wannsee-i konferencia. – Koncentrációs és megsemmisítő táborok. – Deportálások, kísérlet a zsidóság és a cigányság megsemmisítésére Európában. – A magyarországi zsidótörvények. – A magyar holokauszt. – Felelősség és embermentés. 	<p><i>Fogalmak:</i>, „Endlösung” programja, a Wannsee-i konferencia, <u>gettó</u>, <u>deportálás</u>, <u>koncentrációs tábor</u>, <u>haláltábor</u>, <u>népiirtás</u>, <u>holokauszt</u>, <i>Személyek:</i>, <i>Kronológia:</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A holokauszt folyamatának áttekintése képi források és szöveges visszaemlékezések feldolgozásával. – A nyilas terror áttekintése források alapján. – A tömeges deportálások és a szovjet megszállás jellemzőinek és következményeinek áttekintése képi és szöveges források segítségével. –

9. Magyarország a világháborúk korában (1914-1945)

9.1. Az első világháború és következményei Magyarországon (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A trianoni békediktátum és következményei.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A magyar ügy a békekonferencián. – A magyar delegáció érvei. – Az ezeréves Magyarország felosztása, a döntés tartalmi elemei. – Az önrendelkezési elv megsértése – A békediktátum etnikai és gazdasági következményei. – Az ellenállás példái: székely hadosztály, 	<p><i>Fogalmak:</i> „vörös térkép,” <u>kisantant</u>, <u>jóvátétel</u>, <u>Népszövetség</u>, <u>kisebbségvédelem</u>, <u>revízió</u>, <u>Rongyos Gárda</u>.</p> <p><i>Személyek:</i>, <u>Horthy Miklós</u>, <u>Apponyi Albert</u>. <u>1920. június 4. a trianoni békediktátum</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Kárpátalja</u>, <u>Felvidék</u>, <u>Délvidék</u>, <u>Burgenland</u>, <u>Csehszlovákia</u>, <u>Jugoszlávia</u>, <u>Ausztria</u>, <u>trianoni Magyarország</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Közép-Európa első világháború előtti és utáni térképének összehasonlítása, a területi változások azonosítása és indoklása. – Magyarország megszállásának – Az első világháborút követő területi és etnikai változások áttekintése térképen. – A trianoni békediktátum okainak feltárása. – A trianoni békediktátum értékelése a győztes hatalmak közép-európai politikájának tükrében. – A trianoni békediktátum területi, népességi, gazdasági és katonai következményeinek bemutatása szöveges és képi források, ábrák és adatsorok segítségével. – A trianoni határok végigkövetése, a

Balassagyarmat, Sopron		határmegvonás konkrét okainak feltárása. A vesztes hatalmak területi veszteségeinek összehasonlítása
---------------------------	--	---

9.2. A Horthy-korszak (5 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Az ellenforradalmi rendszer konszolidációjának legfontosabb lépései.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A király nélküli alkotmányos királyság. – A korlátozott parlamentarizmus rendszere a konszolidáció szolgálatában. – A gazdaság szerkezetváltása az 1920-as években 	<p><i>Fogalmak:</i> kormányzó, Egységes Párt, <u>numerus clausus</u>, <u>pengő</u>, Magyar Nemzeti Bank, Szent István-i állameszme,</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Bethlen István</u>, <u>Teleki Pál</u>,</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1920–1944 a Horthy-rendszer</u>, 1921–31 Bethlen miniszterelnöksége,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyarországi korlátozott parlamentarizmus rendszerének értékelése. – A korabeli politikai berendezkedés összehasonlítása más (közép-) európai országokéval. – A bethleni gazdasági konszolidáció folyamatának és eredményeinek áttekintése képek, ábrák és adatsorok alapján.
<p>A magyar külpolitika a két világháború között.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Életmód és társadalom. – A külpolitika irányai és lehetőségei – a revízió első eredményei 	<p><i>Fogalmak:</i> kormányzó,</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Bethlen István</u>, <u>Teleki Pál</u>,</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1920–1944 a Horthy-rendszer</u>, 1921–31 Bethlen miniszterelnöksége, 1938 az első bécsi döntés, 1939 Kárpátalja visszacsatolása.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyarországi politikai irányzatok azonosítása szöveges források alapján. – A magyar külpolitika céljainak, lehetőségeinek és a revízió eredményeinek értékelése, elemzése térkép és statisztikai adatok alapján. – A magyar területi revízió megvalósulásának bemutatása térképek, képek, szöveges források és adatsorok alapján
<p>A politikai rendszer főbb jellemzői</p> <ul style="list-style-type: none"> – A belpolitika irányváltásai 	<p><i>Fogalmak:</i> magyar népi mozgalom, <u>nyilasok</u>.</p> <p><i>Személyek:</i> Gömbös Gyula, Szálasi Ferenc, <i>hungarizmus</i>, <i>nyilas</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyarországi politikai irányzatok azonosítása szöveges források alapján. – Szöveges források olvasása és értelmezése a Horthy-korszak főbb társadalmi kérdéseiről (pl. oktatás, társadalmi mobilitás, antiszemitizmus, földkérdés).
Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok

Társadalmi, gazdasági, ideológiai kérdések	<p><i>Fogalmak:</i> szegedi gondolat, őrségváltás, antiszemitizmus magyar népi mozgalom, <u>nyilasok</u>.</p> <p><i>Személyek:</i> Gömbös Gyula, Weiss Manfréd,.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyarországi politikai irányzatok azonosítása szöveges források alapján. – Szöveges források olvasása és értelmezése a Horthy-korszak főbb társadalmi kérdéseiről (pl. oktatás, társadalmi mobilitás, antiszemitizmus, földkérdés).
--	--	---

9.3. Művelődési viszonyok és társadalom (5 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Társadalmi rétegződés és életmód a húszas-harmincas években.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Életmód és társadalom. – A földkérdés. – Tudomány és művészet a két világháború között. 	<p><i>Fogalmak:</i> kormányzó, középosztály, úri társadalom</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Bethlen István</u>, <u>Teleki Pál</u>, <u>Klebelsberg Kunó</u>, Hómann Bálint, Bartók Béla Kodály Zoltán, <u>Szent-Györgyi Albert</u>.</p>	<p>Szöveges források olvasása és értelmezése a Horthy-korszak főbb társadalmi kérdéseiről (pl. oktatás, társadalmi mobilitás, antiszemitizmus, földkérdés)</p>

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Az antiszemitizmus megjelenési formái és a „zsidókérdés” Magyarországon.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A magyarországi zsidótörvények 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>zsidótörvények</u>,</p> <p><i>Személyek:</i></p> <p><i>Kronológia:</i> 1938 az első zsidótörvény, 1939 a második zsidótörvény, 1941 a harmadik zsidótörvény</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A magyar szellemi és kulturális élet II. világháború idején bekövetkező veszteségeinek (híres magyar tudósok, művészek származásuk vagy politikai nézeteik miatti emigrációja) értékelése. – Szöveges források olvasása és értelmezése a Horthy-korszak főbb társadalmi kérdéseiről (pl. oktatás, társadalmi mobilitás, antiszemitizmus, földkérdés).

9.4. Magyarország a második világháborúban (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Magyarország háborúba lépése és részvétele a Szovjetunió elleni harcokban</p> <ul style="list-style-type: none"> – A területi revízió lépései. – A fegyveres semlegesség. 	<p><i>Fogalmak:</i> fegyveres semlegesség</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Franklin D. Roosevelt</u>, <u>Winston Churchill</u>, Charles de Gaulle, Bárdossy László, Kállay Miklós, Bajcsy-Zsilinszky Endre,</p> <p><i>Kronológia:</i> 1940 a második bécsi döntés, 1941. április Jugoszlávia</p>	<ul style="list-style-type: none"> –

<ul style="list-style-type: none"> – A Szovjetunió elleni háború. – A Don-kanyar. 	<p>megtámadása,; 1941. június 27. Magyarország deklarálja a hadiállapot beálltát, , 1941 a harmadik zsidótörvény, 1943. január vereség a Donnál,</p>	
Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Magyarország német megszállása és a nyilas hatalomátvétel. A holokauszt Magyarországon</p> <ul style="list-style-type: none"> – .A német megszállás és következményei 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>zsidótörvények</u>, munkaszolgálat, <u>gettó</u>, <u>deportálás</u>, <u>koncentrációs tábor</u>, haláltábor, népirtás, <u>holokauszt</u>Vörös Hadsereg, háborús bűn, <u>malenkij robot</u>.</p> <p><i>Személyek:</i> Edmund Veessenmayer, <u>Szálasi Ferenc</u>, Raoul Wallenberg, <u>Salkaházi Sára</u>, Apor Vilmos, Sztehlo Gábor, Richter Gedeon.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1944. március 19.</u> <u>Magyarország német megszállása</u>, 1944. október 15. a kiugrási kísérlet, <u>1945. április a háború vége Magyarországon</u>,</p>	<ul style="list-style-type: none"> –). – A magyar szellemi és kulturális élet II. világháború idején bekövetkező veszteségeinek (híres magyar tudósok, művészek származásuk vagy politikai nézeteik miatti emigrációja) értékelése. – A holokauszt folyamatának áttekintése képi források és szöveges visszaemlékezések feldolgozásával. – A nyilas terror áttekintése források alapján. – A tömeges deportálások és a szovjet megszállás jellemzőinek és következményeinek áttekintése képi és szöveges források segítségével. – A határon kívül rekedt magyarság második világháború végi tragédiáinak bemutatása különböző források alapján. – Magyarország világháborúbeli sorsának, szerepének és mozgásterének bemutatása, valamint összehasonlítása más közép-európai országokéval.

10. A jelenkor (1945-től napjainkig)

10.1. A kétpólusú világ kialakulása (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A keleti és a nyugati blokk főbb politikai, gazdasági, társadalmi jellemzői, a hidegháborús szembenállás jellemzői.</p>	<p><i>Fogalmak:</i> kitelepítés, <u>hidegháború</u>, <u>vasfüggöny</u>, <u>szuperhatalom</u>, Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST), <u>Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO)</u>, <u>Varsói Szerződés</u>, kétpólusú világ, <u>a berlini fal</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A második világháború után kialakult világrend áttekintése. – A gyarmati rendszer felbomlása főbb állomásainak felidézése. – A két német állam létrejötte folyamatának és következményeinek bemutatása.

<ul style="list-style-type: none"> – A szovjet-amerikai szembenállás és a két érdekszféra kialakulása. – A két világrend jellemzői. – A két Németország 	<p><i>Személyek:</i>, Harry S. Truman, <u>Nyikita Sz. Hruscsov</u>,</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1947 a párizsi béke, a hidegháború kezdete</u>, 1949 az NSZK és az NDK megalakulása, 1955 a Varsói Szerződés létrehozása.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Berlin, Németországi Szövetségi Köztársaság (NSZK), Német Demokratikus Köztársaság (NDK).</u></p>	<p>A nyugati és a keleti blokk gazdasági, társadalmi és politikai rendszerének összehasonlítása</p>
<p>Témák</p>	<p>Fogalmak és adatok/Lexikák</p>	<p>Fejlesztési feladatok</p>
<p>Az ENSZ létrejötte, működése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az ENSZ megalapítása. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ)</u>,</p> <p><i>Személyek:</i></p> <p><i>Kronológia:</i> 1945 az ENSZ létrejötte,.</p> <p><i>Topográfia:</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A második világháború után kialakult világrend áttekintése. <p>A nyugati és a keleti blokk gazdasági, társadalmi és politikai rendszerének összehasonlítása</p>

10.3. A kétpólusú világrend megszűnése (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>kétpólusú világrend megszűnése; a Szovjetunió és Jugoszlávia szétesése; Németország újraegyesítése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az olajválság és hatásai a tőkés, illetve szocialista országokra. – A kis hidegháború. – A katonai egyensúly felborulása: a Szovjetunió gazdasági kimerülése. – Az ellenzék megszerveződése a szocialista országokban. – Németország újraegyesítése – a magyar szerepvállalás. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>jóléti állam</u>, prágai tavasz, Szolidaritás.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Mihail Sz. Gorbacsov</u>, <u>Lech Wałęsa</u>, <u>VI. Pál</u>, <u>II. János Pál</u>, <u>Ronald Reagan</u>, <u>Helmuth Kohl</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1975 a helsinki értekezlet, 1989 a berlini fal lebontása, rendszerváltoztatás Közép-Európában, 1991 a Szovjetunió felbomlása, 1991–95 a délszláv háború.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Szlovákia</u>, <u>Ukrajna</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A kétpólusú világ megszűnéséhez vezető okok felidézése. – A közép-európai ellenzéki mozgalmak jelentőségének bemutatása. – A délszláv háború okainak feltárása. <p>A közép-európai régió államai változásának nyomon követése térképen</p>

<ul style="list-style-type: none"> – A Szovjetunió felbomlása. – A kommunista diktatúrák bukása Közép-Európában. – Jugoszlávia felbomlása, a délszláv háború 		
---	--	--

10.4. Az európai integráció (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Az Európai Unió alapelvei, intézményei és működése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az Európai Unió főbb szervei és működésük. – Magyarország csatlakozásának folyamata. – Az együttműködés eredményei és nehézségei. – Nemzetek Európája vagy föderatív Európa? 	<p><i>Fogalmak:</i> közvetett és közvetlen demokrácia, <u>integráció</u>, <u>euró</u>, <u>Európai Unió</u>, Európai Tanács, Európai Unió Tanácsa, Európai Parlament, Európai Bizottság, schengeni egyezmény.</p> <p><i>Személyek:</i> Magyarország miniszterelnökei a rendszerváltoztatás óta (a legalább négy évig hivatalban lévő kormányfők).</p> <p><i>Kronológia:</i>, <u>1999 Magyarország belép a NATO-ba</u>, <u>2004 Magyarország belép az Európai Unióba</u>, <u>2012 az Alaptörvény bevezetése</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Brüssze</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Magyarország nyugati integrációjának bemutatása a NATO és az Európai Unió működésének ismeretében. – Eltérő álláspontok bemutatása az Európai Unió működésének értékeléséről és jövőjéről. <p>Érvelés a közép-európai együttműködés mellett.</p>

10.5. A globális világ sajátosságai (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A globális világgazdaság ellentmondásai.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A világgazdaság hagyományos centrumai: az Amerikai Egyesült Államok és szövetségesei. – A világpolitika és világgazdaság új súlypontjai: Oroszország, Kína. – Óriásvállalatok a globális térben. 	<p><i>Fogalmak:</i> modern kori <u>migráció</u>, <u>multikulturalizmus</u>, <u>párhuzamos társadalom</u>, <u>népességrobbanás</u>, <u>fogyasztói társadalom</u>, <u>iszlamizmus</u>, <u>terrorizmus</u>, <u>globalizáció</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> – A világgazdaság résztvevőinek elhelyezése a globális térben. – A transznacionális vállalatok működésének bemutatása konkrét példák alapján. – A globalizáció előnyeinek és hátrányainak, valamint kockázatainak összevetése. – A többpólusú világ főbb jellemzőinek felidézése. – A népességrobbanás és népességfogyás problémáinak áttekintése. – A migráció okainak feltárása (a gazdasági bevándorlás és a menekültkérdés esetében).

		– Válsággócok azonosítása térkép segítségével (pl. Közel-Kelet, Ukrajna).
--	--	---

11. Magyarország 1945-től a rendszerváltozásig

11.1. A kommunista diktatúra kiépítése és a Rákosi-korszak (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Az egypárti diktatúra működése,</p> <ul style="list-style-type: none"> – A pártállam. – A terror. 	<p><i>Fogalmak:</i> Magyar Kommunista Párt, Független Kisgazdapárt, Magyar Dolgozók Pártja, népköztársaság, pártállam, internálás, <u>Államvédelmi Hatóság (ÁVH)</u>, tanácsrendszer, <i>Személyek</i> <u>Kovács Béla</u>, <u>Mindszenty József</u>, <u>Rákosi Mátyás</u>, Rajk László, Sulyok Dezső, Slachta Margit.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1948 MDP megalakulása, <u>1948–1956 a Rákosi-diktatúra</u>, 1949 kommunista alkotmány.</p> <p><i>Topográfia,</i> Recsk Hortobágy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A korlátozott magyar parlamentarizmus és az egypárti diktatúra összehasonlítása. – A demokrácia felszámolása során alkalmazott eszközök azonosítása konkrét példákkal alátámasztva. – Annak felismerése, hogy Magyarország szovjet megszállása miként határozta meg az ország sorsát. – A kommunista diktatúra sajátosságainak bemutatása a Rákosi-rendszer példáján. – A diktatúra kulturális jellemzőinek felismerése képeken, művészeti alkotásokon. <p>A társadalom fölött gyakorolt totális kontroll eszközeinek azonosítása különböző források segítségével</p>
Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A gazdasági élet és a mindennapok jellegzetességei a Rákosi-korban</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az erőltetett iparosítás. – A diktatúra hatása a mindennapi életre 	<p><i>Fogalmak:</i> földosztás, <u>államosítás</u>, forint, Magyar Kommunista Párt, beszolgáltatás,</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Rákosi Mátyás</u>, Rajk László, , <u>1948–1956 a Rákosi-diktatúra</u>,</p> <p><i>Topográfia:</i> Sztálinváros (Dunaújváros), Recsk Hortobágy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A demokrácia felszámolása során alkalmazott eszközök azonosítása konkrét példákkal alátámasztva. – Annak felismerése, hogy Magyarország szovjet megszállása miként határozta meg az ország sorsát. – A kommunista diktatúra sajátosságainak bemutatása a Rákosi-rendszer példáján. – A diktatúra kulturális jellemzőinek felismerése képeken, művészeti alkotásokon. <p>A társadalom fölött gyakorolt totális kontroll eszközeinek</p>

		azonosítása különböző források segítségével
--	--	---

11.2. Az 1956-os forradalom és szabadságharc (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>Az 1956-os forradalom és szabadságharc kitörésének okai és főbb eseményei</p> <ul style="list-style-type: none"> – A forradalom okai és közvetlen előzményei. – A forradalom céljai. – Békés tüntetésből fegyveres felkelés – október 23. <p>A nemzet forradalma (Forradalmi Bizottságok, Munkástanácsok, nemzeti összefogás).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Szabadságharc a fővárosban és vidéken. – A fegyveres ellenállás hősei. – Út a győzelemig és a kormánypolitika változásai. – Szovjet intervenció: a szabadságharc utóvédharcai és leverése. 	<p><i>Fogalmak:</i> <u>MEFESZ</u>, <u>pesti srácok</u>, <u>Molotov-koktél</u>, munkástanács, sortűzek.</p> <p><i>Személyek:</i> Gerő Ernő, Maléter Pál, <u>Nagy Imre</u>, Iván Kovács László, Pongrácz Gergely, <u>Kádár János</u>.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1956. október 23. a forradalom kitörése</u>, <u>1956. október 25. a Kossuth téri sortűz</u>, <u>1956. november 4. a szovjet támadás</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> Kossuth tér és <u>Corvin köz</u> (Budapest), <u>Mosonmagyaróvár</u>, Salgótarján</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc okainak és főbb fordulópontjai-nak bemutatása. – 1956 szimbólumainak értelmezése. <p>A forradalom és szabadságharc értékelése</p>
Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A megtorlás.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A megtorlások időszaka, formái és áldozatai 	<p>1958 Nagy Imre és társainak kivégzése</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A megtorlás mértékének és jellegének vizsgálata. <p>A „kádári alku” fogalmának értelmezése</p>

11.3. A Kádár-korszak (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A rendszer jellemzői a Kádár-korszakban, életmód és mindennapok</p>	<p><i>Fogalmak:</i> <u>Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP)</u>, <u>munkásőrség</u>, <u>Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ)</u>, <u>úttörő</u>,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A „kádári alku” fogalmának értelmezése.

<ul style="list-style-type: none"> – A pártállam és szervezetei. – Az erőszakos téészesítés – a mezőgazdaság szocialista átszervezése. – Hamis társadalmi béke – a kádári alku. – Az elnyomás változó formái. – A tervgazdaság és a KGST. – A gazdasági reform és a második gazdaság. – A „gulyáskommunizmus”. – Népesedési folyamatok. – Kultúrpolitika, korlátozott nyilvánosság 	<p><u>termelősövetkezet, háztáji, III/III. ügyosztály, tervgazdaság, új gazdasági mechanizmus, hiánygazdaság, maszek, gulyáskommunizmus, „három T”.</u></p> <p><i>Kronológia: 1956–1989 a Kádár-rendszer, , 1968 az új gazdasági mechanizmus bevezetése</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az elnyomás formáinak bemutatása a Kádár-rendszer időszakában. – A téészesítés eszközeinek összehasonlítása a Rákosi-diktatúra időszakával. – A gazdaság, társadalom és életmód főbb jellemzőinek bemutatása a Kádár-rendszer idején. <p>A kultúrpolitika jellemzőinek értelmezése, módszereinek bemutatása</p>
---	---	---

11.4. A rendszerváltozás és a piacgazdaságra való áttérés (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A rendszerváltozás főbb eseményei</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az 1989-es év főbb politikai eseményei, a tárgyalásos forradalom; alkotmánymódosítás. – A harmadik Magyar Köztársaság kik Az új pártok – különböző ideológiák. – Az 1990. évi parlamenti és önkormányzati választás. – Az Antall-kormány megalakulása. – A rendszerváltoztatás ellentmondásai: alkuk és kompromisszumok (az elmaradt elszámoltatás).iáltása 	<p><i>Fogalmak:</i> adósságspirál, Magyar Demokrata Fórum (MDF), Szabad Demokraták Szövetsége (SZDSZ), Magyar Szocialista Párt (MSZP), Fiatal Demokraták Szövetsége (Fidesz), Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP), Nemzeti Kerekasztal, <u>rendszerváltoztatás, visegrádi együttműködés, privatizáció, kárpótlás, jogállam, Alkotmánybíróság, sarkalatos törvények, népszavazás.</u></p> <p><i>Személyek:</i> Pozsgay Imre, Németh Miklós, <u>Horn Gyula, Antall József, Göncz Árpád, Orbán Viktor.</u></p> <p><i>Kronológia:</i> 1987 a lakiteleki találkozó, 1989–1990 a rendszerváltoztatás, <u>1990 az első szabad választások</u>, 1991 a szovjet csapatok kivonulása Magyarországról.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A szocializmus válságának elemzése (külső és belső tényezők feltárása) Magyarországon. – A magyarországi rendszerváltoztatás főbb állomásainak felidézése. – A gazdasági rendszerváltoztatás legfontosabb kérdéseinek áttekintése és értékelése. – A gazdaság és a társadalom átalakulása főbb tendenciáinak megfigyelése grafikonok és adatsorok alapján. – A kádári diktatúra és az új demokratikus rendszer összehasonlítása.

Témák		
<p>A piacgazdaságra való áttérés és következményei</p> <ul style="list-style-type: none"> – A privatizáció – vesztesek és nyertesek. – A piacgazdaság kiépítése – a külföldi tőke szerepe. – A külkereskedelem átalakulása. – Gazdasági szerkezetváltás 		

11.5. Demográfiai folyamatok és a határon túli magyarság (2 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A határon túli magyarság 1945-től.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A politikai rendszerek változásai és hatásaik a magyar kisebbség helyzetére. – Demográfiai jellemzők és folyamatok. – Az asszimilációs politika megnyilvánulásai. – Autonómia és kisebbségi jogok kérdése. – Anyanyelvű oktatás és kultúra. – Magyarok a nagyvilágban – a szórványmagyarság 	<p><i>Fogalmak:</i> kitelepítés, Beneš-dekrétum, lakosságcsere, falurombolás, kettős állampolgárság, diszkrimináció,.</p> <p><i>Személyek:</i> Esterházy János, Márton Áron, Tőkés László.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1944–1945 <u>magyarellen es atrocitások</u>, 1990 fekete március.</p> <p><i>Topográfia:</i> Csúrog, Jarek, <u>Duna-delta</u>, Marosvásárhely, Székelyföld.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A határon túli magyar nemzeti közösségek küzdelmeinek áttekintése Trianontól napjainkig. – A kisebbségben élő magyarság egy kiemelkedő személyiségének bemutatása. – A magyarországi németek kitelepítésének felidézése források alapján. <p>A magyarországi romák helyzetének, problémáinak bemutatása napjainkban</p>

12. Társadalmi, állampolgári, pénzügyi és munkavállalói ismeretek

12.1. Társadalmi tagozódás és felelősségvállalás (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<p>A magyarországi romák története és helyzetének főbb jellemzői napjainkban.</p>	<p>kisebbség önkormányzat, cigány, roma, ÖRO munkanélküliség, a mélyszegénység,</p>	<p>A magyarországi romák helyzetének, problémáinak bemutatása napjainkban</p>

<ul style="list-style-type: none"> – változásai és hatásaik a nemzetiségek helyzetére. – A cigányok/romák 20–21. századi története. – Demográfiai jellemzők és folyamatok. – Kulturális autonómia és kisebbségi jogok a mai Magyarországon. <p>Anyanyelvű oktatás és kultúra</p>	<p>szegregáció cigányság romák integrációja</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fogalmak és adatok/Lexikák</p>	<p>Fejlesztési feladatok</p>
<p>A szociális ellátórendszer fő elemei.</p>	<p>a nyugdíjrendszer, - az egészségügyi ellátás, (ezen belül a gyógyszerár-támogatás), - táppénz, - munkanélküli segély, - álláskeresői járadék, - szociális segély (GYES, GYED, családi pótlék), - oktatásban alkalmazott ösztöndíjak, - fogyasztói ártámogatások - társadalombiztosítás, - foglalkoztatáspolitikai, - családtámogatások, - szociális szolgáltatások - és segélyezés</p>	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési- oktatási szakasz végére megismerje a szociális ellátórendszer fő elemeit.</p>

12.2. Az aktív és felelős állampolgárság alapjai (3 óra)

<p>Témák</p>	<p>Fogalmak és adatok/Lexikák</p>	<p>Fejlesztési feladatok</p>
<p>Az emberi jogok ismerete és a jogegyenlőség elvének bemutatása, – az állampolgári jogok, köteleességek.</p>	<p>, alapjog(ok), emberi jog, alkotmány, Magyarország Alaptörvénye, polgári szabadságjog, a jövő nemzedékek jogai, norma, normakövető magatartás, állampolgári felelősség, állampolgári kötelesség, közteherviselés, adómorál,;</p>	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési- oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri az alapvető emberi jogok egyetemes és társadalmi jelentőségét; – érti a társadalmi normák és az egyéni cselekedetek, akaratok, célok egyeztetésének,

		összehangolásának követelményét; – felismeri és értelmezi az igazságosság, az esélyegyenlőség biztosításának jelentőségét és követelményeit.
Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
A politikai intézményrendszer fő elemei (országgyűlés, kormány, köztársasági elnök, alkotmánybíróság, ombudsman, helyi önkormányzatok, az Alaptörvény) – Az Alaptörvény. – A hatalmi ágak és intézményeik, önkormányzati rendszer. – A választási rendszer	alkotmány, Magyarország Alaptörvényeválasztójog, állampolgári részvétel, választási rendszer, országgyűlési választás, önkormányzati választás, európai parlamenti választás, népszavazás, politikai párt, képviselő, közjog, magánjog, jogforrás, jogforrási hierarchia, jogérvényesülés, bűncselekmény, szankció, büntetőjog, ügyész, bíró, ügyvéd, természetes személy, jogi személy, jogképesség, közokirat, magánokirat, közjegyző; polgári peres eljárás, felperes, alperes választójog, állampolgári részvétel, választási rendszer, országgyűlési választás, önkormányzati választás, európai parlamenti választás, népszavazás, politikai párt, képviselő, közjog, magánjog, jogforrás, jogforrási hierarchia, jogérvényesülés, bűncselekmény, szankció, büntetőjog, ügyész, bíró, ügyvéd, természetes személy, jogi személy, jogképesség, közokirat, magánokirat, közjegyző; polgári peres eljárás, felperes, alperes	– Az Alaptörvény fontosabb pontjainak felidézése. – • A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – bemutatja Magyarország Alaptörvényének legfontosabb részeit: Alapvetés; Az állam; Szabadság és felelősség; – értelmezi a törvényalkotás folyamatát; – azonosítja az állam gazdasági szerepvállalásának elemeit; – arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse; – beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket.
Témák		Fejlesztési feladatok
A választási rendszer fő elemei. – A választási rendszer	jogérvényesülés, bűncselekmény, szankció, büntetőjog, ügyész, bíró, ügyvéd, természetes személy, jogi személy, jogképesség, közokirat, magánokirat, közjegyző; polgári peres eljárás, felperes, alperes Fogalmak és adatok/Lexikák	– Az Alaptörvény fontosabb pontjainak felidézése.

12.3. Alapvető pénzügyi és gazdasági fogalmak, folyamatok. A munkaviszonyhoz kapcsolódó ismeretek (3 óra)

Témák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
--------------	-----------------------------------	------------------------------

<p>A háztartás pénzügyei (adók és járulékok, pénzkezelési technikák, banki ügyletek).</p>	<p>családi háztartás, családi költségvetés, pénzügyi tervezés, pénzügyi tudatosság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság, megtakarítás, hitel, GYES, GYED</p>	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> – saját pénzügyi döntéseit körültekintően, megalapozottan hozza meg. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – társaival megtervezi egy fiktív család költségvetését; arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse
<p>Témák</p>	<p>Fogalmak és adatok/Lexikák</p>	<p>Fejlesztési feladatok</p>
<p>A munkaviszonyhoz kapcsolódó jogok és kötelezettségek, a munkaviszony megszűnése.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A munkáltatók és a munkavállalók alapvető jogai és kötelességei – A munkaszerződés alapvető szabályai, a kollektív szerződés szerepe <p>munkaerőpiac, munkáltató, munkavállaló, munkavállalás, önéletrajz, motivációs levél, állásinterjú, munkaszerződés, kollektív szerződés,</p>	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – azonosítja a mindennapi ügyintézés alapintézményeit; tájékozott a munkavállalás szabályozásáról;

Az éves órakeretből öt óra szabadon felhasználható pl. az érettségi vizsga előtti rendszerezéshez.